

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการเจริญภาวนา สำหรับพุทธศาสนิกชน การพัฒนาหลักสูตรมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 2) พัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่มีความสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรมในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสมัครใจ (volunteer sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบการเจริญภาวนา 2) แบบวัดความเครียด 3) แบบวัดพฤติกรรมการเจริญภาวนา 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติ การเจริญภาวนาระหว่างอบรม 5) หลักสูตรฝึกอบรม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีหลักสูตร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเจริญภาวนา สำหรับพุทธศาสนิกชน สัมภาษณ์แนวคิดการจัดทำหลักสูตรกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลพื้นฐานกับพุทธศาสนิกชนจากการสอบถามปัญหาและความต้องการความจำเป็นในการฝึกอบรมเรื่องการเจริญภาวนา และความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า พุทธศาสนิกชนมีความต้องการพัฒนาอบรมทางจิตใจ เพราะขาดศีลธรรมอันเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ขาดการนำหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นหลักสำหรับการดำเนินชีวิต ขาดศรัทธาในการเข้ารับการอบรมคิดว่าการอบรมเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ และมีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการเจริญภาวนา ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร โดยมีเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกสถานการณ์ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงาน หรือที่บ้าน เน้นในภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีเพื่อให้เกิดผลจริงจากการเจริญภาวนา

2. การพัฒนาหลักสูตร (ฉบับร่าง) ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย หลักสูตร เนื้อหาสาระ วิธีการฝึกอบรม สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ และการวัดประเมินผล โดยเนื้อหา ของหลักสูตรแบ่งเป็นภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ซึ่งมีแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม จำนวน 9 แผน ผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องและเหมาะสม

3. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม กับพุทธศาสนิกชนจำนวน 3 คืน 4 วัน โดยการบรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติจริง ตามแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม พบว่า พุทธศาสนิกชนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักของการเจริญภาวนาซึ่งเป็น หลักปฏิบัติของพระพุทธศาสนา มีความสนใจและตั้งใจในการปฏิบัติตามแผนการฝึกอบรม ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า พุทธศาสนิกชนมีความรู้เกี่ยวกับการเจริญภาวนาหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการประเมินความเครียดของพุทธศาสนิกชน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเข้ารับการ ฝึกอบรมต่ำกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านผลการ ประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตร พบว่า พุทธศาสนิกชนมีพฤติกรรมการปฏิบัติการเจริญ ภาวนาระหว่างฝึกอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และด้านผลการประเมินหลังใช้หลักสูตร ฝึกอบรม พบว่า พุทธศาสนิกชนมีพฤติกรรมการเจริญภาวนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการปรับปรุงหลักสูตร ได้ปรับปรุงการแบ่งสัดส่วนเวลาและสื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตามแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

The general purpose of this research was to develop for meditation training to Buddhist. The developing a syllabus has 4 steps was 1) study initial data developing a syllabus 2) for developing a syllabus 3) for testing a syllabus 4) assess and developing a syllabus. The samples consisted of 30 Buddhists through volunteer sampling. The research instrument were 1) meditation test 2) tension test 3) attitude towards training for the meditation test 4) assess by learning meditation skill test during training 5) a syllabus for training and the data was analyzed by mean, percentage, standard of deviate (S.D.) and independent t- test and content analysis.

The results of this research revealed that

1. Study initial data, form philosophy, theory for a syllabus, philosophy and theory of the developing to a syllabus for training, philosophy and theory for Buddhist, have an interview of philosophy for doing syllabus with people who are involve, study initial data with Buddhist by ask question about problem and what they really want for meditation training and the advice from people who involve, revealed Buddhist want to develop for mind training because they do not have moral which is principle for lead their life, never take Buddhist teaching to applied for lead their life, lose respect in meditation training and through the meditation training is something boring, now intend to have meditation training and for people who get involve want to develop a syllabus that matter suitable with the context, take and use for life living and to applied in any situation even at work or at home to emphasized in practice more than theory to have an good effectiveness form meditation training.

2. Developing a syllabus consist with principle and reason achieve on a syllabus, gist, the way of training, media, equipment and assess. The gist of a syllabus divide to be theory, practice and event. Make 9 plans for learning, expert had assess revealed that a syllabus for training was consistent and suitable.

3. The experimental on a syllabus training with Buddhist for 3 nights and 4 days by lecture, demonstrate and real practice through plans for learning revealed that Buddhist had good understand the way of meditation, interesting and intend to do practice.

4. Assess and developing a syllabus revealed that Buddhist had good meditation after learning achievement though a syllabus was 0.5 level higher than before and assess for tension test revealed that Buddhist after training was 0.5 level lower than before. Assess during training revealed that Buddhist had good in practice and get high level, with developing a syllabus it made timetable for consistent and suitable to be use.